

Op Ameland is bijna geen landbouwgrond waar geen agrarisch natuurbeheer op zit. Alle dertig fulltime- en deeltijdboeren zetten zich in voor natuur en voor de weidevogel. Die vertoeven graag op het eiland. Met name de scholekster doet het goed. Maar liefst tweeduizend broedparen zijn er te vinden. En dan zijn er nog de tureluur, de kievit, de grutto, eidereend en kluut. Johan de Jong houdt zich dagelijks bezig met de vogels. Naast melkvee-houder is hij ook vogelwachter, bestuurslid van LTO en bestuurslid bij het agrarisch collectief Wadden-vogels. Met z'n medebestuurleden en collega-boeren zoekt hij naar de beste manier om weidevogelbeheer toe te passen.

Geen plasdras

Copy paste van de ervaringen van de vaste wal is geen optie op het eiland. De geïsoleerde ligging van het eiland maakt dat het weidevogelbeheer niet een op een overgenomen kan worden.

Voordeel is dat er minder predatoren zijn. De vos en de steenmarter hui-zen niet op Ameland. Daar staat tegenover dat er minder valt te stu- ren bij droogte, zoals bij dit weidevo- gelseizoen. Er is geen gemaal of boezem waarmee een grote plasdras gecreëerd kan worden. „Wij moeten het doen met wat er uit de lucht valt.”

Die realiteit doet dit jaar de grutto de das om. „Een drama.” Vanwege de droogte in het voorjaar was er wei- nig te halen voor de dieren. De vo- gels waren in slechte conditie voor- dat ze gingen broeden en als de leg dan mislukte, deden ze vaak geen tweede poging. „Normaalgesproken hebben we zo'n driehonderd broed- paren. Nu lang niet.” Dat het gras zo kort is vanwege de vele, grazende ganzen op het eiland helpt ook niet. „De kuikens kunnen zich niet goed verstoppen voor roofvogels.”

In het verleden deden de boeren nog wel eens een poging om ganzen te verja- gen, maar daar

De weidevogelstand op Ameland was de afgelopen dertig, veertig jaar stabiel. Maar daarin kwam verandering na de verzwaring van de dijk. In combinatie met het verbod op rattengif dat werd afgekondigd, ontstond er een heuse rattenplaag op het eiland.

Hallo hogere dijk, en hallo ratten

NATUUR

SIPPIE MIEDEMA

was geen houden aan. Ze kwamen toch. „Nu kiezen we voor ganzenbe- heer, zodat we een vergoeding krij- gen voor de geleden gewasschade.”

Basaltblokken

Sinds een aantal jaren is er een pro- bleem bij: de bruine rat. Die huist al wel jaren op het eiland. „Van oor- sprong was het dier hier niet, maar in de vorige eeuw is-ie vast een keer meegereisd op een vrachtwagen ofzo. Er gaat zoveel verkeer heen en weer.”

Enfin. Ze hadden het redelijk onder controle, die ratten. Maar met de dijkverhoging in 2018 veranderde dat. De gladde, gestrate stenen op het talud werden vervangen door ruwe basaltblokken. De kieren, ga- ten en holtes rondom de stenen zijn ideale schuil- en nestplaatsen voor de rat en daar maken ze gebruik van

ook. Komt bij dat een vrouwtjesrat gemiddeld dertig jongen per jaar kan krijgen, die na zes weken geslachts- rijp zijn en zelf ook weer jongen krijgen. „In theorie zou één ratten- paar binnen een jaar voor tweedui- zend nakomelingen kunnen zor- gen.”

Voorheen mocht het dier met gif worden bestreden, maar dat is sinds 2023 niet meer toegestaan in het buitengebied. Daardoor kreeg het dier vrij spel en dat was vorig jaar te zien in de weidevogelgebieden. „In sommige gebieden was 80 procent van de scholeksternesten leeggevre- ten door de rat.”

Vangkooien

Er moest wat gebeuren, concludeer- den ze bij Waddenvogels. Aangezien de rat geen beschermde soort is, zijn er behoorlijk wat mogelijkheden om het dier te bestrijden. Met CO2 wor- den de rattenholten aangepakt en in het weidevogelgebied staan vang- kooien. Een pc-p-buks is nog een andere optie, maar die kan maar met mate worden gebruikt. „Dat is be- hoorlijk intensief en moet 's nachts worden toegepast.”

De vangkooien zijn inmiddels weg- gehaald en het ecologisch bureau Ecosensys gaat bekijken wat het effect van de maatregelen is geweest. De Jong heeft goede hoop dat met al deze maatregelen de rattenplaag onder de duim kan worden gehou- den. Maar het kost de ingehuurd plaagdierbestrijders en vrijwilligers veel energie.

Met de uitbreiding van het ANLb- beheer hoopt De Jong vooral dat er meer oog komt voor predatiebeheer en dat voor dit werk ook een vergoe- ding komt. „De predatoren zijn niet allemaal beschermd of zeldzaam. Maak duidelijke keuzes. Wil je er- gens weidevogels, richt de gebie- den er dan naar in en bepaal ook hoe groot de predatiedruk kan zijn. Nu bepaalt een handjevol roofdieren de overlevings- kansen van de grutto in een bepaald gebied, ook als de biotoop optimaal is. Dat vind ik te zot voor woorden.”

Sippie Miedema is verbonden aan BoerenNatuur Fryslân

Boer Johan de Jong met een vliegklare jonge scholekster op de Skorem bij Nes op Ameland. FOTO: JAN SPOELSTRA

